

Izhaja v Trstu vsak
= petek popoldne =
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
= Telefon št. 1570 =

Delavski List

Posamezna številka
= 6 vin. =
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - In-
zemstvo več poština.

Glasilov slovenskih socialistov na Primorskem.

Jugoslovanska socialnodemokratska stranka

Delavci!

V zadnjem času so se doigrali važni politični dogodki, ki so spravili v nevarnost najvitalnejše koristi in celo življenje delavnega ljudstva. Neizogibne, vsemu ljudstvu škodljive posledice teh dogodkov, ki so spravljeni v nevarnost celo evropski oboroženi mir, bodo morali za dogleden čas prenašati najbolj revni sloji vsega avstrijskega prebivalstva. Potrebno je, da delavstvo izve že sedaj za te posledice in potrebno je tudi, da izve, kdo so povzročitelji teh dogodkov zaradi katerih bi bila kmalu prelita sveža in nedolžna kri sinov avstrijskega proletarijata.

Zato vas vabimo na

javen ljudski shod

ki bode

v nedeljo dne 4. aprila 1909. ob 10 in pol uri zjutraj

v Delavskem domu

ulica Boschetto 5. II. nadstropje.

DNEVNI RED:

1. Zadnji politični dogodki in delavstvo, poroča sodr. Et. Kristan
2. Prihodnje deželnozbornske volitve.

Delavci! Udeležite se tega važnega shoda v velikem številu.

Politični odbor v Trstu.

Ignorantia iuris nocet!

V petek dne 26. m. m. je priredila narodna gospoda javen shod v Narodnem domu. Ako smemo verjeti poročilu „Ediposti“, moramo smatrati, da je bil ta shod tako konfuzna in otročja prireditev, kakršne se ne najde kmalu niti v borni politični zgodovini slovenskega narodnjakarstva. Na tem shodu sta govorila prvak dr. Ryba in dr. Wilfan o katerem pripoveduje „Ed.“, da je mirnega in razsodnega značaja. Vredno bi bilo dokazati svetu ogromno plitvost brezpomembnih govorcev teh dveh voditeljev na rečenem shodu. Toda upamo,

Charles Robert Darwin.

Javnanje v Delavskem izobraž. društvu v Gorici 14. marca 1909

II.

Darvinizem obsega v bistvu idejo evolucije ali razvojne teorije. Ta teorija di, da se vse v prirodi v rastlinskem, živalskem in človeškem življenju razvija od manjšega in nižjega do večjega in višjega. Vsa organska bitja se vedno, četudi za naše oko nevidno, polagoma izpopolnjujejo. Dasi sta obdede glavni deli Darwina, t. j. „Nastanek vrst po naradni plemenski izberi ali vzdrževanje odlikovanih pasem v boju za bit (1859)“ in „Proizhod človeka in plemenska izbira v spolnem odnošaju“ 871)“ le znanstveni, prvič celotno izdelani prednašnji evolucijonizma, vendar ni imenovati te evolucijonistične teorije darvinizem. Darwin namreč sam priznava, da so ideje evolucije že izrazili drugi pred njim. Kar je pravi darvinizem in kar Darwin tudi izdaja kot svojo novo idejo, to je ideja plemenske izbire. Darwin po tej svoji ideji hoče dokazati evolucijonizem. Trditev evolucije se je torej izrazila že pred Darwinom. Darwin je hotel le evolucijonizem vsestransko razložiti in utemeljiti in našel je dokaz in pogoj evolucije v plemenski izberi.

da bodo to naredili naši zaupniki na svojih shodih. Mi se hočemo dotakniti samo glavnega izreka mirnega in razsodnega dr. Wilfana, ki kaže vso puhlo ideologijo, ki ovlađuje njega in vse druge od božje razsodnosti navdahnjene voditelje tržaškega narodnjakarstva. Dr. Wilfan je ob »burnem aplavzu in dolgotrajno pohvalo« rekel: »Očita se nam, da naš socialni program nima ne socialne ne gospodarske ideje. No, naša ideja mora biti za sedaj boj za ekzistenco. To je zastava pod katero se lahko zbiramo vsi od skrajnega socialista pa do fanatikov drugih načel«. S temi besedami je dr. Wilfan v svoji razsodnosti priznal, da se tržaški narodno liberalni politiki ne zavedajo svoje politične pozicije.

Socialisti, ki imajo svoja načela in fanatiki drugih načel, (dr. Wilfan je menil tu klerikalce) ki tedaj tudi imajo svoja načela, naj bi se združili z breznačelnimi narodnjakarji. Ako to ni nesmiselno, potem ne vemo kaj naj bi nesmiselno bilo. Ampak narodnjakarje je treba prijeti od druge strani.

Ko je nastopil sedanjí namestnik svoje mesto se je hotel informirati o moči vseh treh v Trstu živečih narodnosti. Zato je povabil k sebi politike vseh strank italijanske, slovenske in tudi hrvaške narodnosti. Eno njegovih posebnih vprašanj je bilo: »Ali mislite, da so Slovenci v Trstu in na Goriškem zares tako stiskani od Italijanov kakor se navadno govori?« Nato mu je odgovoril nek slovenski politik: »Res je, da imajo Italijani navidezno premoč. To ni čudno po sedanjem zgodovinskem in gospodarskem razvoju. Res je tudi, da je vlada do nastopa namestnika Goesa videla vso moč in tudi oporo zase na Primorskem v italijanstvu. Vse kaj drugega pa je življenski pogoj za daljši razvoj. Italijani so sedaj na Primorskem faktično pritisnjeni v defenzivo in jim gre za ekzistenco, ne le morda da ohranijo sedanjo premoč ampak gre jim dejansko za narodno življenje. Slovanski živelj narašča in se zaveda. Kedaj zavladava v nižjih masah je vprašanje časa, v gorenjih slojih je pa zgolj vprašanje inteligentnejše dobe«. Ako Slovenci uvidijo eminentni ugodni gospodarski položaj, ki ga imajo v velikem tržaškem trgovskem emporiju in kjer imajo zaslonbo ne le v ozadju ubožnega slovenskega naroda marveč tudi industrijalnega češkega naroda, kjer se zbira deloma tudi uvoz in izvoz na Poljsko in kjer pride v poštev cela gospodarska moč v Cislajtaniji. Vse to seveda ako slovenska inteligenca nastopi z organizatorično in umstveno silo, da se polasti gospodarskega vpliva v veletrgovini in v veleindustriji. Drugače pa morajo biti Italijani le hvaležni tržaškim slovenskim narodnjaškim politikom, da se pečajo z

Njegov dokaz je približno le-ta:

Vse vrste in vse prikazni življenja v prirodi na rastlinah, živalih in na človeku nam kažejo, da se razločuje, če še tako malo vidno, vsak poedinec od drugega, ima neke posebne črte, ki tvorijo njegov posebni značaj. In vse te posebnosti, ta značaj, vidimo, se podeduje od započetnikov na zarode, od predhodnikov na potomce, od staršev na otroke. Treba je le natančneje preiskati in konstatirati, katere značilne črte se prenašajo od rodu do rodu, katere izginevajo in katere ne. Vidimo pri tem preiskovanju, da se prenašajo od rodu do rodu le one črte značaja, ki so članom dotičnega plemena koristne. Koristne. Koristne pa smemo imenovati le one značajne črte, ki v plemenu množijo poedinca, moč, ki je ali večja telesna sila, ali večja vstrajnost organizma, ali pa večji intelekt, ki se razvija in vidi le v organizirani družbi. Prenašata se torej od rodu do rodu dva instinkta: to je stremljenje poedinca po večji moči in posebno pri človeku stremljenje plemena po tesnejši združbi. Glavni del dokaza za evolucijonizem je torej takozvana *descendenčna teorija* oziroma nauk o podedljivosti lastnosti. Kar je en rod pridobil koristnih lastnosti, to se tudi podeduje od rodu do rodu. Ta

malo politiko in puščajo gospodarske in politične stvari docela pri miru. Slovenska narodna inteligenca se pa tega položaja v Trstu ne zaveda. Res je, da je za tako delo treba umstvene moči, ki je pa v Narodnem domu ni. Predpogoj za tako delo je naporno duševno delo, ki bi trajalo več let, ako bi hoteli ovladati tehnično znanje, ki je potrebno pri organizaciji trgovine in industrije. To zahteva seveda vso drugo požrtvovalnost, nego da hodijo tržaški narodnjakarji po shodih in da nikjer ne manjkajo na narodnih veseljah. In ravno tako kakor izpolnjujejo vestno to „narodno“ delo, tako se nihče od njih ni lotil težavnega odgovornega umstvenega dela. Narodnjakarji v Trstu tvorijo stranko, ako se jo vzame iz gospodarskega stališča, liberalno. In naj se branijo kolikor hočejo. Njihovo delo bi bilo najprej organizacija kapitala. Ako pa perhorecirajo svetovni in gospodarski program socialnodemokratske stranke, ako so preindolentni in preignorantni, da bi vršili svoj meščanski program, potem so brez programa. Potem jim seveda ne preostaja drugega nego da se bore za »ekzistenco«. K temu bi pa seveda morali dostaviti: Borimo se za ekzistenco svojega prvaštva in za ekzistenco sedanjega otročjega političnega režima „Ed.“ Zato pa ne moremo tržaškim narodnim odvetnikom očitati nič drugega nego »ignorantia iuris nocet« (neznanje škoduje). — Pаметen izgovor pa seveda to ni. Ampak za tako ekzistenco se mi tržaški slovenski socialisti ne bomo borili. Za enkrat je izključeno, da bi mi hodili v boj s slovenskimi narodnjakarji za slovenske etikete, poulične table in enako malenkostno robo. Ako je gospodi okoli „Ed.“ pretežavno tehnično delo kapitalizma in liberalizma, potem naj se kar oklenejo že pripravljenemu našemu gospodarskemu in socialnemu programu. Ta pot vodi — po naravnem razvoju — do popolne osvoboditve slovenskega ljudstva v Trstu in drugod. In največji greh narodne gospode je, da so začeli v nepoznanju ekzistenčnih pogojev slovenskega ljudstva v Trstu, rušiti delo naše stranke in da so ustanovili N. D. O. Tudi ta njihova ustanova ni imela podlage v delu inteligenca. Ustanovili so jo slučajno vsled potrebe po demagoštvu. Vabiti so začeli ljudske mase v že na pol prazen narodni tabor, pod geslom »boj za ekzistenco«. Naše stališče proti tržaškim narodnjakarjem je pa zato samo eno t. j.: z njimi ne moremo imeti mi nobene dotike. In mi bi res škodovali tržaškemu slovenskemu ljudstvu, ako bi izpustili izpred oči velike socialistične ideje in se začeli zanimati za narodnjakarske komedije. Tega pa nikdar!

del teorije darvinizma, ki pa tudi ni zgolj teorija Darwina, marveč je bila poudarjana po njegovih predhodnikih, je danes splošno priznana in tudi jezuit Weismann je eden prvih zastopnikov descendenčne teorije. Podlaga evolucijonizmu, torej da so posamezni člani vrste po značaju različni in da se ta razlika podeduje in pospešuje, torej podedovalna, descendenčna teorija je temeljni nauk evolucijonizma in darvinizma. Darwin pa dokazuje še nadalje kaj je vzrok descendece, vzrok podedovalnosti, in tukaj šele se kažejo njegovi posebni nazori in ta del teorije je najbolj obdelan, najbolj napadan; ta del teorije je *darvinizem v ožjem pomenu besede*. Darwin pravi: Ako bi se rastline in živali plodile neomejeno in neovirano, potem bi nedostajalo v kratkem prostora za rastline in živali na zemlji. Neobhodno potrebno je torej, da se za nove zarode dobiva novih prostorov. Kjer je še prostora, tam se ploditev neovirano vrši in novi zarod se razmnožuje toliko časa, dokler ne zasede vseh, njemu ugodnih prostorov. Kakor hitro pa tega prostora zmanka in se jame dotikati ena vrsta druge, se mora pričeti boj za bit. Pri boju za bit pa je gotovo, da ne more zmagati drugi nego oni, ki je močnejši ali že po sili, ali po vstrajnosti ali že po

Tržaške deželnozbornske volitve.

Da bodo imeli volilci lepšo priložnost prepričati se ako so upisani v volilnih listah, je naša stranka otvorila sledeče

reklamne urade:

Za I. mestni okraj (Sv. Vid) v gostilni Gobec, ulica de Fin št. 14.

Za II. mestni okraj (Staro mesto) v ulici Malcanton št. 16. I. nad.

Za III. mestni okraj (Novo mesto) v upravništvu lista „Il Lavoratore“ ul. Vienna in v kavarni „Trieste“ ul. Belvedere.

Za IV. mestni okraj (Barriera Nuoya in Škorklja) v Delavskem domu III. nadst. in v podružnici društva „Ljudski oder“ v ul. Commerciale št. 36.

Za V. mestni okraj (Barriera vecchia in Kjadin) v Delavskem domu III. nad.

Za VI. mestni okraj (Sv. Jakob in Čarbola) v gostilni Gorza ul. S. Giacomo in Monte št. 20 in v ulici del Lloyd šte. 7. pritličje.

V okolici se je pa otvorilo za sedaj sledeče reklamne urade.

Za Rojan v gostilni „International“ v ulici G. Boccaccio št. 25.

V Sv. Križu v prostorih podružnice društva „Ljudski oder“.

Na Kontovelju v novi društveni gostilni.

Na Verdeli v gostilni „Pri zlati zvezdi“ št. 455. V ulici Dello Scoglio v gostilni „Pri Marjeti“.

Glavni reklamni urad je v Delavskem domu v uredništvu „Del. Lista“ in v tajniških prostorih italijanskega pol. odbora. Vsi uradi so otvorjeni od 6. do 10. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 1 ure popoldne.

Sodrugi! Delavci! Poglejte če ste vpisani in pravilno vpisani v volilnem imeniku. Pazite tudi, da so tudi vaši tovariši vpisani. Kdor ni vpisan ali pa je napačno vpisan naj reklamira, tako tudi naj pove svojim tovarišem naj reklamirajo ako niso vpisani. Ne pozabite, da kdor ni vpisan v volilnem imeniku, ne bo imel pravice do glasovanja. Zlasti pa priporočamo sodrugom v okolici, da pazijo na to, da dobi vsak naš opravičen volilec volilno pravico. Na delo in kvišku srca.

Delavci! Sodrugi! Somišljeniki!

Naročajte in širite „Delavski List“

večji družnosti. Po tem boju za bit se torej izbirajo iz prevelikega zaroda oni značaji, ki se razlikujejo ali po večji moči, ali po večji ustrajnosti, ali po večji zruženosti od ostalih. Pri tem boju torej poginjajo vsi slabi poedinci in ostajajo sposobnejši. In le te razlike večje sposobnosti za obstanek v življenju, te sposobnosti se prenašajo od rodu do rodu. One sposobnosti pa, ki ovirajo posameznika v boju za bit, pa se polagoma nižajo in izumirajo. Izumirajo torej slabši elementi in potom ploditve se množijo krepkejši elementi. — Krepkejša plema tako zmaga slabša, krepkejši rod slabšega. In to je *narodna plemenska izbira*.

Poleg prirodne izbire (in poudarjam, da je to bistveni darvinizem v ožjem smislu) pa je za naše oči tem lažje konstatirati *umetna plemenska izbira*. Vidimo namreč, da človek po svojem umu lahko izbere med posameznimi plemeni rastlin in živali in pospešuje rast onih sposobnosti rastlin in živali, ki služijo človeku. Pospešuje plemenitev onih poedincev med seboj, ki imajo večjo vrednost zanj. Dejansko je človek po tej poti izboljšal pasje, goveje in rastlinske pasme.

Poleg tega upliva človeka na domači živali in rastlini pa vidimo tudi *spolno ple-*

Sporazum Rostrije s Turčijo.

Poročali smo že, da se je med Avstrijo in Turčijo dosegel sporazum zaradi Bosne in Hercegovine, Diplomatična pogodba obsega sledeče:

1. Avstro-Ogrska se odpove Sandžaku.
2. Turčija prizna aneksijo Bosne.
3. Tisti Bošnjaki in Hercegovci, ki se sedaj nahajajo v Turčiji, kakor tudi tiste v Bosni mimogrede ali stalno se nahajajoče osebe, ki so doma iz različnih delov turškega cesarstva, obdrže svojo osmansko nacionaliteto. V Bosni in Hercegovini rojeni, oziroma v Bosno pripadajoči muslimani se bodo lahko kakor doslej v mejah bosenskih postav izseljevali v Turčijo in ondi se smatrali za osmanske podanike. — Smeli bodo — kakor tudi oni Bosanci, ki se zdaj nahajajo v Turčiji — svobodno razpolagati s svojim nepremičnim imetjem v Bosni. Tisti muslimanski Bosanci pa, ki se podajo v Turčijo, ne da bi imeli namen, se naseliti v nji, veljajo za avstro-ogrsko podanike.

4. Bosenski muslimani uživajo popolno versko svobodo in državljansko enakopravnost. Ime sultanovo ostane, ker je kalif vernikov tudi nadalje imenuje v javnih molitvah. Vrhovni poglavar bosenskih muslimanov je, kakor dozdej, carigrajski Šejk-Il-Islam, ki sme z njimi svobodno občevati v verskih rečeh.

5. Avstrija plača Turčiji za njeno državno posest v Bosni 2¹/₂ mil. turških funtov v zlatu 15 dni po ratifikaciji tega protokola.

6. V teku dveh let po ratifikaciji sklence Avstrija s Turčijo trgovinsko pogodbo, če jo sklenejo tudi druge vlasti. Med tem dovoli Avstrija, da Turčija 15 dni po ratifikaciji zviša vrednostno carino od 11 na 15%, dalje dovoli, da uvede Turčija nove monopole, oziroma užitenjski davek od petroleja, cigaretnega papirja, vžigalic, alkohola in kart. To vse seveda pod pridržkom, da se carina in monopoli nanašajo enako tudi na uvoz iz drugih držav. Turška monopolna uprava bo obvezana gotov odstotek monopolskega blaga naročiti v Avstro-Ogrski.

7. Avstrija odpravi svoje poštno urade v Turčiji tam, kjer ni drugih inozemskih; drugod jih je voljna odpraviti, kadar jih odpravijo tudi druge velevlasti.

8. To velja tudi za kapitulacije in sodne predpravice avstrijskih konzulov. V to svrhu bo treba konference.

9. Ratifikacija protokola na Dunaju in v Carigradu se mora izvršiti najkasneje v teku dveh mesecev. Po ratifikaciji stopijo določbe v veljavo.

Trdi se, da sta Avstrija in Turčija sklenili tudi tajno pogodbo glede na Sandžak. Obe velevlasti da bosta druga drugo podpirali, da Srbija ne zasede Sandžaka. Veliki vezir je izjavil, da sta se Avstrija in Turčija sporazumeli, da se Srbiji ne dovolijo nobene teritorialne, pač pa gospodarske koncesije.

Politični pregled.

Proti vojni so vložili socialno demokratični poslanci v parlamentu sledeči predlog:

«Vlada se poziva, da popolnoma izrabi svoj ustavni vpliv na skupno vlado in jo pripravi do tega, da tudi zanaprej nadaljuje energično in vztrajno svoj trud za ohranitev miru».

mensko izbero v vesoljni prirodi. Vidimo namreč, da samica izbira za plemenitev krepkejšega in lepšega samca. V sled tega iskanja boljšega in lepšega pri spolnem nagonu pa je naravno, da mora tudi zarod postati krepkejši in lepši. Seveda se ta spolna izbira kakor ona umetna in ona prirodna ne da misliti skrajno konsekvntno, ampak le končni rezultat izbire mora biti tak.

Evolucijska teorija se torej da razložiti po trojni plemenski izberi, t. j. umetni, spolni in prirodni plemenski izberi. Spolna in prirodna izbira se je vršila med organizmi milijone in milijone let, odkar se je razvijala zemeljska skorija, in po ostankih v zemeljski skorji se da dokazati, da so v predzgodovinski dobi živele nižje živalske in človeške vrste in so se boljše sposobnejše vrste izpopolnjevale, nesposobnejše pa iztrebljale.

Da je človek postal popolno bitje, je iskati vzroka istotako v prirodni in spolni plemenski izberi. Sledovce plemenitve kaže človek v tem, da je mož telesno krepkejši razvit. To je posledica boja med možmi za samice. Nerazumljivo bi sicer bilo, zakaj je možki spol krepkejši od ženskega.

Ker je imel prednik človeka manjši telesnega orožja, močnejši zob, strašnih

Meščanske stranke so kar strmele in vsi so bili prepričani, da se bo zbornica zaključila predno pride socialistični predlog na vrsto. Predlog je utemeljeval sodr. Adler. Barón Bienert, ministerski preds. je odgovoril rekoč, da v Avstriji delajo vsi kompetentni faktorji zato, da se ohrani mir.

Končno je bil predlog socialnih demokratov z dodatnim predlogom krščanskih socialcev sprejet enoglasno.

Dodatek krščanskih socialcev se glasi: «pod samoposebi umevno predpostavko, da ne trpe ugled in interesi monarhije. Pri tem izrekamo svojim vojakom, ki opravljajo težko službo ob meji, svoje najtoplejše simpatije».

Naravno je, da so socialni demokratje glasovali proti prvemu odstavku tega dodatka. Drugi odstavek je bil sprejet enoglasno. S tem se je zaključilo sedanje zborovanje parlamenta.

Prihodnja se bo skicala pismeno.

Vojne ne bo. Milijonom ljudem se je odvalil težak kamen od srca, ko se je pred dnevi raznesla novica, da je mir zagotovljen. In res, ako smemo verjeti vestem, ki prihajajo iz Srbije in Dunaja, se nam za sedaj ni treba bati vojne. Velevlasti, ki so bile interesirane pri tem Avstro-Ogrsko-Srbskem sporu, so se sporazumele in so v pondeljek po svojih zastopnikih svetovale srbski vladi, naj poda na Dunaju izjavo, ki je dogovorjena med Avstro-Ogrsko in drugimi državami. In res je srbski poslanik na Dunaju izročil v četrtek sledečo izjavo:

«Srbija priznava, da po dejanskem stanju, ki se je ustvarilo v Bosni, se niso kratile njene pravice, zato se pridruži sklepom velevlasti z ozirom na član 25. berolinske pogodbe. Ko sledi Srbija svetom velevlasti, se obveže, da opusti protestno stališče in odpor glede na aneksijo, ki ga je zavzemala od minulega oktobra. Obveže se nadalje, da izpremeni smer svoje sedanje politike nasproti Avstro-Ogrski in hoče z njo v bodoče živeti v prijateljsko sosednih razmerah. Glede na te izjave in v zaupanju na mirovne namene Avstro-Ogrske hoče postaviti Srbija svojo armado glede na organizacijo, dislokacijo in na efektivno stanje na stanje, v katerem se je nahajala spomladi 1908. Prostovoljci in čete se razorožijo, odpuste in prepreči snovanje novih iregularnih čet na svojem ozemlju».

Danes bo izročil avstrijski poslanik v Belemgradu, grof Forgach, srbski vladi odgovor Avstro-Ogrske. Se tem bi bila za sedaj kriza med Avstrijo in Srbijo rešena in mir je zagotovljen. Avstrijsko vladno časopisje poje slave avstrijski diplomacij in zlasti ministru Aehrenthalu, čes, da je znal tako srečno rešiti spor Avstriji in miru v prilog. Avstrijsko ljudstvo nima pa nobenega povoda biti hvaležno ministru Aehrenthalu. Če se ne motimo je bil on sam kriv, da je sploh prišlo do vojne nevarnosti. Ako se ne bi bilo anektiralo Bosne in Hercegovine, ne bi bila nikdar nastala vojna nevarnost; Avstrijskemu ljudstvu bi se bilo pripravilo mnogo strahu in mnogo žrtev. Kajti ne smemo pozabiti, da je stala aneksija Bosne in Hercegovine Avstrijsko prebivalstvo veliko preveč. Najprej 54 milijonov, ki je morala Avstrija plačati turčiji, nakopali smo si sovraštvo balkanskih narodov in na stotine milijonov so stale Avstrijo vojne priprave. Vse to bo proklete občutilo v žepih avstrijsko ljudstvo za dogleden čas.

krempļjev, je bil boj poedincev človeških proti prirodi težji. Ker so se moči moža v spolni izberi v boju za samico izbirale in je tako samica prišla pod zaščito moža in je sama ostajala brez orožja, v tem tiči prirodna plemenska izbira pri človeku v smeri socijalnosti. Žena je družila okoli sebe otroke pod zaščito moža in vzrastli člani rodbine so našli v svoji združbi premoč nad orčjem zveri.

Plemenska izbira človeka je torej šla po združitvi. Oni poedinci, v katerih so bila razvita bolj družinska čustva, *takovana simpatična čustva*, so bili bolj sposobni za ploditev in za pomožitev. Človeku se je tako zarodil *socijalni instinkt*. Le v zvezi poedincev med seboj v večjih združbah pa je mogoče, da se je jel razvijati intelekt. Predpogoj intelekta je ta, da se življenske izkušnje enega predajo potom sporočila drugemu. Dočim zver svojih življenjskih izkušenj ne more predajati drugače nego potom zaroda, instinkta, se pri človeku prenašajo vse iznajdbe od roda do roda potom družbe in nje glavnega produkta jezika. Tako se razvija človeški intelekt, ki ni nič načelno ločenega od živalskega instinkta, marveč je le nekaj neskončno bolj kompliciranega.

Srbska skupščina je z vsemu proti enemu glasu vzela na znanje, da se je dosedanj prestolonaslednik Gjorgje odpovedal svojim posebnim pravicam na korist svojega brata Aleksandra. Ta skoraj soglasni sklep skupščine, ki je bil sprejet brez debate, pokazuje pred vsem, da so bila od konca do kraja zlagana vsa poročila, ki so pripovedovala, da je princ Gjorgje neznansko priljubljen prebivalstvu vse države.

List «Zvono» še vedno pa napada bivšega prestolonaslednika Gjorgja ter razširja misel naj bi se dinastija Karagjorgevič odstavila, ker je smešila Srbijo. «Dnevni list» pa piše, da morajo biti vsi veseli, da je Gjorgje odpovedal prestolu, ker da je bil sposoben za harambašo pa ne za vladarja kulturne države.

Iz poročil ki prihajajo iz Srbije, bi se dalo sklepati, da je dinastija Karagjorgevič res v nevarnosti.

Srbski kralj Peter je izdal poseben razglas, s katerim naznanja, da je princ Gjorgje se odpovedal prestolu ter da imenuje za novega prestolonaslednika svojega drugega sina princa Aleksandra. Proglas so podpisali vsi ministri.

V Petrogradu je policija odkrila veliko revolucijsko zaroto. Zaprli so 70 oseb, med temi sta dva časnika in več žensk. Zaplenili so 10.000 patron in veliko pušk. Pravi se, da je bila zarota v zvezi s kavkaško revolucijo.

V Turčiji se je uprl sirški čuvajski bataljon v Jildicu. Vojašnico upornikov sta obkolila dva polka pešcev, en polk kavalerije in dva lovška bataljona. Poleg rečenega se je uprlo še pet drugih bataljonov. V Tripolis so baje pregnali 57 voditeljev. Sicer pa prihajajo vesti iz raznih krajev. Turške o upornosti vojaštva.

Bolgarski ministrski svet je sklenil podaljšati do 1. januarja 1910 trgovinsko pogodbo z Avstro-Ogrsko, ki je bila v veljavi dosedaj in ki je potekla s prvim tega meseca.

Domače stvari.

Naročnikom.

Z današnjim dnem je potekla naročnina za letošnje prve tri mesece. Vse cenjene naročnike, ki še niso poravnali nove naročnine posebno pa one, ki so z naročnino zaostali, prosimo da poravnajo v najkrajšem času. Ne pozabite nikdar, da „Delavski List“ ne živi bogatih podpor in da živi samo od naročnin in razprodaje.

„Delavski List“

stane za celo leto . . . K 4 20
„ pol leta . . . „ 2 10
„ četrt leta . . . „ 1 05

Delavci! Sodrugi! — Razširjajte „Delavski List“ preskrbite mu novih naročnikov in novih odjemalcev. Vsak sodrug, vsak naročnik bi moral poskrbeti „Delavskemu Listu“ vsaj po enega naročnika. Kjer se sodrugi ne morejo vsak zase naročiti, naj se združijo in si po trije skupaj naroče na en iztis! Dolžnost delavcev je, da podpirajo socialistično časopisje, ki je v boju med delom in kapitalom velikanskega pomena. Na delo tedaj za „Delavski List“!

Današnji številki smo priložili za vse one naročnike, ki so zaostali z naročnino poštno nakaznice. Cenjene naročnike, katerim je naročnina potekla prosimo, da jo takoj ponove.

Javen shod železničarjev bo v soboto dne 3. t. m. ob 8. in pol uri zvečer v veliki dvorani v Delavskem domu ul. Boshetto 5. II. nad. Poročal bo sodrug **Etbin Kristan** o dnevnem redu: **Sedanji politični položaj in železničarji.**

Dogodki, ki so se doigrali v poslednjem času, so kakor za vse delavce, tudi za železničarje, zelo važnega pomena. Zato smo prepričani, da se udeležijo železničarji tega shoda v velikem številu. Zlasti pa, ker jim bo te dogodke raztolmačil sodr. E. Kristan, o katerem vemo da je globok poznavalec vzrokov in posledic teh dogodkov.

Dne 3. t. m. tedaj železničarji v Delavski dom.

Brez administrativnega programa bodo nastopili narodnjakarji pri prihodnjih občinskih volitvah. To je povedal dr. Rybař na shodu v Narodnem domu dne 26. marca. In mož si je mislil pri tem, da je to nekaka modrost tržaških narodnjakarjev, ki je ne zmoro nobena druga stranka. Ampak mi ne zamerimo voditeljem narodnjakarjev ako niso zmožni sestaviti administrativnega programa. Vemo, da nimajo zato sposobnih mož na razpolago. Ampak zato ni treba, da bi se bahali. Nastopiti pri administrativnih volitvah brez administrativnega programa, je velikanski nesmisel. V mestnih svetih se ne rešujejo narodna vprašanja ne nobeno drugo politično vprašanje. Delo v mestnem svetu je zgolj gospodarskega in upravnega značaja. Stranka, ki pošilja svoje zastopnike v mestni svet zato da tam uganjajo svoje politične komedije in tako ovirajo gospodarsko delo v prid blagostanju občinarjev, ki ga hočejo vršiti druge stranke, je največja sovražnica ljudstva. O dosedanjih slovenskih narodnih zastopnikih vemo, da so se pokazali popolnoma nezmožni za vsako kontrolo nad pogubonosno administrativno politiko, ki so jo vodili v mestnem svetu italijanski nacionalci. Iz ust dr. Rybařa smo izvedeli, da izvira njihova nesposobnost iz dejstva, da sploh niso nikdar in da še sedaj ne razumejo važnega dela, ki bi ga bili morali vršiti v mestnem svetu. Ampak če tega ne vedo in niso zmožni, naj pustijo delo drugim, ki vedo zakaj hočejo priti v mestni svet in ki imajo zmožnost in voljo urediti v tržaški občini razmere tako, da bodo v blagostanje vsem občinarjem. Zato je pa neumnost če se pa narodnjakarji bahajo, da hočejo priti v mestni svet brez upravnega programa.

Program. V petek dne 26. m. m. so imeli narodnjakarji shod v Narodnem domu. „Edinost“ je pisala, da je bilo to „poučno zborovanje“. Na tem tedaj poučnem zborovanju je dr. Wilfan, ki je bil poročevalec, povedal, da nastopijo pri prih. deželnozbornskih volitvah brez programa. Na te besede je pa dr. Rybař zardel in vsi so razumeli rdečico dr. Rybařa. Vraga! Navsezadnje je vendar res, da nimajo narodnjakarji pisane programa; ampak vsi so se čudili, da dr. Wilfan ne ve, da so narodni zaupniki proklamirali, na nekem zaupnem shodu pred državnozbornskimi volitvami, Rybařa za svoj program. Nastopiti tedaj brez programa, bi veljalo ravno toliko kakor da se ne bi hotelo kandidirati dr. Rybařa. Ali je pa morda dr. Wilfan pričakoval da si bodo navzoči izbrali zopet in nov živ program za prih. deželnozbornske volitve v njegovi osebi. Pa nihče ni zavpil «Vi ste naš program!»

Zopet socialistična zmaga. Pri volitvah VI. kategorije v zavarovalnico zoper nezgode, ki so se vršile dne 31. marca sta bila izvoljena socialistična kandidata *Bandelj* in *Kmet*, ki sta dobila 3133 glasov. Kandidata združenih slovenskih liberalcev in klerikalcev Jeriha in Gomišček sta dobila pa 2490 glasov. V tej kategoriji sta bila takrat prvič izvoljena socialistična kandidata. Narodnjakarji se jeze in pravijo da bo treba volitve razveljaviti, zato ker je papirnica v Vevčah osleparila narodnjake za 641 glasov. Poslala je namreč glasovnico brez podpisa zaupnega delavca. Ampak povedati je treba narodnjakom, da bi bil zmagali socialni demokratje, če tudi bi bil omenjenih 641 glasov veljavnih. 2490 in 641 je 3131. Socialisti so pa dobili 3133. Torej dva glasa več nego narodnjaki. Narodnjaki pravijo, da so socialisti drugod sleparili. Ne gospodje, le vi niste mogli slepariti tako kakor pri prvi volitvi. Sli veste, da so bile volitve razveljavljene samo zato, ker ste na glasovnico čistilnice riža zapisali imena vaših kandidatov kljub temu, da so se bili delavci izrekli za socialiste. To je bila sleparija.

Dr. Rybař pripoveduje na shodih, da so socialni demokratje v parlamentu glasovali za proračun. Dr. Rybař laže vedoč da laže. Socialni demokratje so glasovali za nujnost razprave o proračunu in so potem glasovali proti proračunu. Dr. Rybař se je ponižal na najnižjo stopnjo narodnjaškega agitatorja. Ampak to ni lepo za poslance, ki želi da bi se ga smatralo za resnega in lojalnega.

Občni zbor dramatičnega društva v Trstu se je vršil v soboto dne 27. pretečenega meseca. Tega obnega zbora se je udeležilo poleg odbornikov še pet članov in pet gostov. Prečitala in odobrila so se nova pravila. Izvolilo se je odsek 4 oseb, ki bo skupno z odborom društva in odborom tržaške posojilnice in hranilnice poiskal sredstva da se pokrije

Sodrugi! Kdor ni vpisan v volilnem imemiku, ne bo imel pravice do glasovanja!

deficit letošnje sezone ki znaša približno 4000 kron. Dosedanji odbor je odstopil. Zato se bo vršil izredni občni zbor v ponedeljek 5. t. m. z dnevnim redom: Izvolitev novega odbora. Ako dramatično društvo v Trstu tako propada se imamo zahvaliti tržaškim narodnjakom, ki hočejo izrabljati tudi ta kulturni zavod v svoje strankarske svrhe. Toda o tem se zmenimo obširneje na drugem mestu.

Zveza avstrijskih delodajalcev ni zadovoljna s sedanjim koalicijskim zakonom. Rada bi ta zakon popravila — seveda ne delavstvu v korist. Zato nabirajo med delavci podpise in bodo potem s vsemi nabranimi podpisani vložili do vlade petico za kršenje koalicijske svobode. Dosedaj je ta zveza nabrala že 200 tisoč podpisov. Delodajalci bi namreč radi preprečili delavstvu možnost prirediti stavke, onemogočili bi radi bojkot strani delavcev in zagotovili bi radi krumirjem svobodo dela pri slučajnih stavkah. Kakor se vidi ima zveza avstrijskih delodajalcev, v kateri so udeleženi slovenski, italijanski, nemški in drugi delodajalci še precejšen apetit in vročo ljubezen do delavstva. Tako ljubezen do delavstva se imenuje Mandičeva ljubezen. Samo ob sebi se razume, da organizirano delavstvo pa ne bo dopuščalo, da bi mu sedaj zopet vzeli česar si je priborilo po trdnem in dolgotrajnem boju. Delavstvo seza nerado po stavki, po tem skrajnem orožju v boju za svoje pravice in življenje. Ampak imeti hoče možnost in svobodo prirediti stavko takrat, kadar se mu zdi potrebno. Te pravice si ne bo dalo vzeti in ako bodo delodajalci res hoteli potem, jim bo delavstvo dokazalo, da so naredili račun brez krčmarja.

„Rdeči Prapor“ osrednje glasilo jugoslovanske socialno-demokratske stranke, prične izhajati s prvim aprilom trikrat na teden in sicer vsak tork, četrtek in soboto. Veljal bo za Avstro-Ogrske dežele: za celo leto 14.—kron; za pol leta 7.—kron; za četrt leta 3'50 K.; na mesec 1'20 kron. Za Nemčijo: za pol leta kron 7'90; za četrt leta kron 4.—. Za Ameriko: za pol leta kron 9'50; za četrt leta kron 4'80. Dolžnost vsakega sodruga je, da si naroči poleg „Delavskega Lista“ tudi „Rdeči Prapor“. Sodrugi, ki ne zmorejo toliko, da bi si lahko sami naročili, naj se združijo in naj naroče po en iztis skupaj po dva ali trije sodrugi. Važnost delavskega časopisa za delavstvo je veliko. Dolžnost zavodnih delavcev je, da podpirajo in razširjajo svoje liste. Na delo tedaj, da bo „Rdeči Prapor“ izhajal lahko trikrat na teden in da pridemo kmalu do časa ko bo tudi jugoslovanska socialno-demokratska stranka imela svoj dnevnik!

Ožje volitve na Koroškem v deželni zbor so bile v soboto dne 27. p. m. V beljaškem okraju je bil izvoljen sodrug Eich. S tem prihaja prvi socialni demokrat v deželni zbor koroški. V celovškem okraju je bil izvoljen nemški liberalce Metniz proti slovenskemu klerikaleu Grafenarju. Socialni demokratje so — kakor vedno in povsod — glasovali pri ožji volitvi za liberalce. Slovensko narodno časopisje se zelo jezi in pripoveduje, da so hoteli socialisti na vsak način pomagati nemcu. Ampak povedati je treba, da socialni demokratje niso še nikdar glasovali za klerikale in če je klerikalec Slovenec, nas nič ne briga. Takrat pa je treba tudi povedati, da so imeli slovenski klerikalec kompromis z nemškimi klerikalei. Socialisti bi si pljuvali v obraz, če bi hoteli pomagati do izvolitve kandidatu iz tako čedne družbe srednjeveških načel.

V Idriji so pri občinskih volitvah klerikalec propadli v vseh treh razredih. V tretjem razredu so bili izvoljeni kandidatje združene liberalne in socialnodemokratske liste.

Kaznovan božji namestnik. Pretečni teden je bil v Rovinju koznovan menih Peter Tadei na 20 mesecev težke ječe, zato ker je pri spovedovanju izvršil nesramen čin nad nekim mladim dijakom iz Pazina. In pomisliti, da so imeli vsi Tadeja za najbolj poštenega spovednika. Kaj bodo pa drugi, ki niso poštenei.

Kakor v srednjem veku. Papež Pij V. je ekskomuniciral italijanskega duhovna Romola Muri, ki je — kakor smo poročali — bil izvoljen za poslanca v italijansko zbornico. Izobčil ga seveda ni zaradi tega ampak zato, ker se Romolo Muri ni hotel podvreči cerkvenim predpisom in je učil socialistične s krščanskim duhom krščene ideje. Kdor je bil nekdan tako ekskomuniciran kakor sedaj Murri, je bil proklet za vse večne čase, podvržen je bil vsemu trpljenju tega in onega sveta in ga

ni smel nihče sprejeti pod streho. Navadno je cerkev tako ekskomunicirane ljudi žive sežgala. Seveda bi ravnala cerkev, če bi mogla, tudi sedaj tako. Ampak čeravno diši vse po srednjem veku, nismo več tam in zato se ljudje na taka izobčenja smejejo v pest. In kdo se ne bi.

Rusinska socialno-demokratska stranka je imela svoj letošnji zbor v nedeljo in ponedeljek v Lvovu. Udeležili so se ga tudi zastopniki poljske in češke soc. dem. in zastopnik skupne eksekutive za Avstrijo. Posl. Vityk je v svojem govoru povdarjal, da morajo rusinski soc. dem. tudi iz narodnih ozirov delati na to, da bode redno parlamentarno delovanje omogočeno, kajti izkušnja uči, da je samo v parlamentu mogoče doseči narodno pridobitev. Nadalje je podvrgel postopanje vnanjega ministra Härdtla kritiki. Sprejeta je soglasno resolucija, v kateri rusinska soc. demokratska stranka protestira proti lahkomišljenemu hujskanju na vojsko ter poziva parlament, naj dne delavnost barona Aehrenthala pod natančno kontrolo. V drugi resoluciji se zahteva osnovanje rusinskega vseučilišča.

Srbska socialno-demokratska stranka ima letos svoj zbor o pravoslavni binkošti. Na pravoslavne velikonočne praznike imajo srbske strokovne organizacije svoj kongres. Srbski sodrugi imajo sedaj tri časopise: «Radničke Novine» in «Socialist» v Belem gradu ter «Radnik» v Kragujevcu.

DOPISI.

GORIŠKO.

Gorica. Politična krajna organizacija je imela nedeljo 28. m. m. skupno sejo z italijansko organizacijo, ter se je sestavil program za prvi majnik. Letošnji prvi majnik pade na soboto ter se politične organizacije obrnejo na vse delodajalce, da dajo to popoldne delavcem prosto. Ob dveh nastopita na velikem telovadnem trgu en govornik za slovensko eden za italijansko organizacijo socialistične stranke. Po govorih je obhod po mestu: po korzu, ulici treh kraljev na veliki trg in na veselični prostor pri Kateriniju. Ob 3 $\frac{1}{2}$ je velika ljudska veselica, pri kateri sodeluje pevski zbor italijanskih sodrugov in pevski zbori okoličanskih pevcev. Sodrugi iz Podgorje, iz Ločnika in Moše odrinejo korporativno z godbo na čelu izpred lokala Delavskega izobraževalnega društva v Podgori.

Pozivajo se vse organizacije v goriški okolici, da izvežbajo svoje pevce, za katere bo skupna vaja v nedeljo 25. aprila. — Prostor in ura se še posebej napové. Vsaka organizacija naj skrbi za svoje reditelje in za to, da bodo člani političnih organizacij in somišljeniki točno ob dveh zbrani na velikem telovadnem trgu v Gorici.

Delavsko izobraževalno društvo nanašanja, da bode imelo vsako nedeljo ob 10-ih dopoldne predavanja v društvenih prostorih. Predmet: Darwinizem in socializem. Predavatelj: sodrug dr. Henrik Tuma.

Bilje. V nedeljo 4. aprila ob treh pop. je zaupen shod krajne organizacije ter se vabijo vsi sodrugi, da se ga udeležijo polnoštevilno.

Vrtojba. V nedeljo 28. p. m. smo imeli v Doljni Vrtojbi kmečki delavski shod, ki ga je sklicala tuk. krajna organizacija jugoslov. soc. dem. stranke. Shod je otvoril F. Podbersič. Poročal je sodr. Gorkič. Shod je sklican v svrhu ustanovitve delavske kmečke gospodarske organizacije. Potrebno bi pa bilo tudi ustanoviti vinarsko zadrugo ter posojilnico in hranilnico. Delavci žele združiti se s kmeti, da se omogoči ustanovitev vinarske zadruge z lastnim vinotočem. Saj porabijo vrtojbeni sami ves svoj vinski pridelek. Sedanji krčmarji žele da bi domači kmetje prodajali vino drugam, da bi ga potem oni drugod kupovali ceneje pa tudi slabše. In ga potem drago plačujejo. Če tudi ne bomo imeli svojega vinotoča, — ako ustanovimo vinsko zadrugo — bomo krčmarji in kmetje, ki ostanejo brez vina, ga kupili v zadrugi. Tako bo ostalo vse doma. Nato govori Ivan Mrmolja, urednik lista „Kmečki glas“ o posojilnici in hranilnici. Nas ne briga, kdo je sklical današnji shod, glayna stvar je, da se ga je sklicalo v koristne svrhe. Koristna in potrebna bi bila ustanovitev posojilnice in hranilnice ter vinske zadruge. Že enkrat smo izvolili odbor za ustanovitev vinske zadruge. Takrat smo se prepričali, da se ne da doseči potom zadruge lastnega vinotoča. Te dobe samo posamezniki. Ako hočemo ustanoviti

zadrugo, ki bi prodajala vino na debelo, je naša vas sama premajhna. Treba bi bilo združiti kmete iz več vasi skupaj. Nikjer pa ni take potrebe po hranilnici in posojilnici kakor pri nas. Več zaradi hranjevanja nego radi posojevanja. Nemestu bi bil zistem hranjevanja po malih zneskih. Pri nas imamo največ takih delavcev, ki smejo delati samo ob lepem vremenu v poletju. Ta čas delavne dobe je čas tudi dobrih plač. V tem času bi si delavci lahko kaj prihranili za zimo in druge kritične slučaje. Posojilnica naj bi uvedla male znamke, katere bi se prodajale delavcem. Stale naj bi od 20 vin. do 1 K. Tako bi lahko vsak delavec kupil za večji ali manjši znesek znamk. Kadar bi tako nakupljene znamke znesle svoto 5 kron ali več, bi jih nesli v hranilnico in bi se jim jih vknjižilo v hranilno knjižnico. Tudi za mladino bi bil ta način hranjevanja zelo važen. Ta način hranjevanja je uveden na nemškem že od leta 1826. In je tam zelo razvit. Na ta način dobe hranilni zavodi na milijone hranilnih vlog na leto.

Da se tudi pri nas to ustanovi, je potrebno da imamo par požrtvovalnih mož za poslovanje. Tudi za vinarsko zadrugo bi rabili zelo požrtvovalne osebe. Danes pa naj se omejimo ali na ustanovitev vinarske zadruge ali pa hranilnice in posojilnice. Zborovalci naj se izrečejo za to.

Zborovalci so se izrekli, da če že ne oboje, naj se najprej ustanovi vinarsko zadrugo. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki ima nalogo predložiti v enem mesecu pravila za zadrugo. Za naznanila se je sklenilo posluževati se lista „Delavski List“ in „Kmečki glas“.

Otalež. Politična krajna organizacija priredi v nedeljo 4. aprila ob 11 $\frac{1}{2}$ dopoldne v prostorih Ivana Brejca št. 196 zaupen shod ter vabi vse sodruge na polnoštevilno udeležbo.

Naša občina je bila menda prva na Goriškem, kjer se je razvila socialnodemokratska misel. Odkar je pričel izhajati prvi slovenski socialnodemokratski list «Delavec», ima socialnodemokratska stranka svoje pripadnike v tej oddaljeni gorski vasi. Ko je prvič prinesel poštni sel v Otalež socialnodemokratskega «Delavca», ga je prinesel prav z veliko bojaznijo, češ da bi se taki listi pač ne bi smeli čitati v nobeni pošteni hiši. Kljub temu se je zanimanje za stranko živahno razvijalo in leta 1908 pri zadnjih deželnozbornih volitvah se je oddalo dne 3. marca 55 veljavnih glasov za domačega socialnodemokratskega kandidata.

Stranka se je sedaj pravilno organizirala ter se je s 1. februarjem tudi pričel pobirati strankarski davek. Stranka šteje same odločne prepričane sodruge, tako da jih ne popiha več nobena burja. Sodrugi pridno čitajo liste in brošure in so ponosni na to, da so socialisti, četudi v tako oddaljeni gorski vasi kot je Otalež. Delavskega Lista kolportiramo 30 iztisov, poleg tega pa še «Rdeči Prapor» in «Naprej». Prav z veseljem in zanimanjem se listi čitajo, ter se je tudi sklenilo, da zahtevajo sodrugi, da se bodo listi držali v vseh gostilnah, kamor sodrugi zahajajo.

Ako bodo sodrugi vršili svoje dolžnosti kakor do sedaj, širili ideje socializma in nabirali novih sodrugov, nam naraste prav krepka organizacija. Le oprezno je treba izbirati pristaše! Posebno ni upati ljudem, ki se hlinijo vsaki stranki!

Naprej! To nam bodi geslo.

ISTRA.

Pulj. Sv. Anton nima več kruha. V Pulju se je ob gotovem času delilo med vboge kruh Sv. Antona. Toda, od kar je pobegnili znani don Zanetti in odnesel seboj več tisočakov, je ostal Sv. Anton brez kruha. Zato ga sedaj ne more več deliti med vboge. Kruha potrebni ljudje ne vedo sedaj nad kom bi se jezili, ali nad sv. Antonom, ali pa nad prefriganostjo don Zanettija. O ti sveta lahkomišljenost.

Vsi svetniki so na javni dražbi. — Pretečni teden je bila v Pulju javna dražba premoženja propadlega katoliškega društva. Znano je, da je propala zato, ker je bil ves denar odnesel seboj znani don Zanetti. Na dražbi je bilo več razpel, marjinih podob in podob raznih svetnikov. In tudi svetnike so klerikalec prodali pod ceno, samo da so plačali dolgove, ki jih je naredil don Zanetti.

Napredek N. D. O. v Pulju. Na nedeljo 21. m. m. je bil napovedan prvi občni zbor te naše zizibambule. Odbor je imel poročati na tem obnem zboru o svojem trudopolnem delovanju, o velikem napredku organizacije, o velikanskih vsehkih itd. Pa glej vraga. Zbor se ni mogel vršiti

vsled velikanske nenavzočnosti članov. Mi ne vemo, ali so delavci res tako brezbržni, da nočejo poslušati poročila o svoji divni organizaciji, ali pa niso v tej organizaciji vpisani. Pa je vendar „Omnibus“ 14 dni agitiral za ta zbor. Pa ja, nekdan je bilo, sedaj pa ni več.

Vsi plačevalci strankinega davka in člani izobraževalnega društva so vabljeni na važno posvetovanje, ki bode v nedeljo dne 4. t. m. ob 3 uri pop. v prostorih „Arco Romano“. Razpravljalo se bo o zelo važnih stvareh. Nihče naj ne manjka.

Strokovni pregled.

Občni zbor skupine uslužbencev glavnih skladišč. V nedeljo dne 28. marca t. l. se je vršil v Delavskem domu občni zbor skupine uslužbencev glavnih skladišč. — Predsedoval je društveni predsednik sodr. Novak. O delovanju skupine v pretečenem letu je poročal sodr. Cosetti. V pretečenem letu se ni imelo velikih gibanj, toda poleg pol ure znižanja delavnega časa, se je bavilo vodstvo z drugimi važnimi notranjimi vprašanji. Vodstvo je imelo 43 sej; 19krat skupno z odsekom, ki ima nalogo proučevati razmere delavcev v prosti luki, 11krat z vodstvi drugih organizacij in 8krat z vodstvi drugih skupin ki spadajo k centrali prometnih delavcev. Poleg več zborovanj je priredil eno predavanje o splošnem stanju delavstva v prosti luki sodr. Pittoni. Več se je bavilo vodstvo z obrtnim sodiščem in je vsem članom dalo priložnost, da se seznanijo natančno s to ustanovo. Poslalo je vodstvo svoje delegate k trgovinskemu ministru, da bi se rešilo nekatera za delavstvo važna vprašanja. Vodstvo je posredovalo pri vodstvu glavnih skladišč za odstranitev glob in da se je dalo dopust dvem delavcem, ki so imeli do tega pravico. Sploh je vodstvo naredilo vse, kar se je v danih razmerah dalo narediti. Dolžnost vsakega sodruga je, da agitira med svojimi tovariši, da bo prihodnje leto organizacija močnejša. Razkrinkati je treba zavedne sovražnike organizacije in prepričati nezavedne delavce o potrebi organizacije.

Sodr. Penne je podal blagajnično poročilo. V letu 1908 je imela skupina 8569'13 K dohodkov. Troškov pa: Razne podpore K 3364'35. Centrali se je poslalo 2755'56 K. Navzoči so obe poročili vzeli na znanje.

Nato so bili izvoljeni v novi odbor sodrugi: Anton Sestan, predsednik; Fran Škof, podpred. Alojz Cosetti, tajnik; Al. Hvala, tajnika namestnik, Josip Penne blagajnik; Just Cotič, knjižničar; Ignac Erl, Anton Sigon, Andrej Zafret v pregledovalni odsek.

Nato govori sodrug Pagnini. Dolžnost vsakega člana je, da ni samo zvest član organizacije, ampak da je tudi vstrajen agitator organizacije in socialistične ideje.

Končno se je sklenilo darovati iz lokalne blagajne 100 kron „Del. Listu“ in 100 kron „Lavoratoru“.

Lesni delavci so vabljeni na važni mesečni shod, ki bode v četrtek dne 8. t. m. v Delavskem domu ul. Boschetto 5. II. nad. ob 8. uri zvečer. Dnevni red je zelo važen. Nihče naj ne manjka.

Občni zbor skupine težakov. V nedeljo 28. m. m. se je vršil v Delavskem domu tudi občni zbor skupine težakov. Udeležba je bila jako lepa. Predsedoval je sodr. Selan. O delovanju skupine v pretečenem letu je poročal sodr. Del Seno. Iz poročila je razvidno, da se je vodstvo pečalo veliko o vseh vprašanjih, ki so se tikala blagostanja težakov. Zadeva «delavskih izkaznic» ni še rešena, ker delavski zastopniki niso hoteli sprejeti tistih popravkov, ki so jih naredili delodajalci pri delavskem predlogu. Organiziralo se je v pretečenem letu težake tudi v bližnjih tržaških okrajih. Iz poročila blagajnika je razvidno, da je imela skupina v pretečenem letu 4.884'50 K dohodkov. Izdalo pa se je med drugim tudi 1285 K bolniške podpore 267 K izrednih podpor in 190 kron podpore stavkujočim težakom v arzenalu.

Obč poročili so navzoči vzeli na znanje. Nato se je sklenilo darovati 50 kron listu „Lavoratore“ in 25 kron „Del. Listu“. Ker ni bilo mogoče sestaviti nov odbor, se je izvolilo volilni odbor, ki ima nalogo predložiti izrednemu obnemu zboru, ki se mora kmalu sklicati, kandidate v odbor.

Organizirani zidarji v Pulju se nahajajo v boju vsled trdovratnosti nekaterih zidarskih mojstrov, ki nočejo priznati delavnega opravičnika. Dokler se ta zadeva med zidarskimi mojstri in delavci ne poravnava je dolžnost vsakega zidarja, da ne išče dela v Pulju.

Dolžnost vsakega sodruga je da pogleda zase in za svoje tovariše če so vpisani in pravilno vpisani.

Iz stranke.

Izvrševalni odbor je razdelil referate med člani tako: *Ethin Kristan* načelnštvo in politika; *Ivan Mlinar* tajništvo; *Anton Kristan* blagajna; *Ivan Kocmur* organizacija. Ko se izvrše še nekateri načrti, dobi sodrug *Josip Petrič* referat o njih.

Zapisnik zadnjega strankinega zbora izide v kratkem v založbi „Delavske tiskovne družbe“ v Ljubljani. Sodruga opozarjamo na važnost razprav in sklepov letošnjega strankinega zbora. Zapisnik bo zaradi tega zelo zanimiv in bo sodrugom zelo koristen. Sodrugi, ki bi ga želeli imeti, naj se oglasijo v upravnistvu „Delavskega Lista“.

Konferenca ljubljanske okrajne organizacije se je vršila v Ljubljani v nedeljo 14. m. m. V odbor so bili začasno izvoljeni sodrugi: Bartl, Dražil, Kocmur, Tokan in Vehovec; v nadzorstvo pa Sajovic in Vilhar.

Ogrska soc. dem. stranka ima o veliki noči svoj strankin zbor v Budimpešti.

Književnost in umetnost.

Program socialne demokracije v Avstriji. Cena 6 vin. „Delavska Tiskovna Družba v Ljubljani“ je izdala te dni lično brošurico z gorenjim programom. Obsega sledeča poglavja: 1. Kaj pomeni za nas program; 2. Program socialno-demokratske stranke v Avstriji; 3. Narodni program avstrijske socialne demokracije; 4. Organizacija avstrijske socialne demokracije. — Priporočamo vsem, ki se za socialno demokracijo zanimajo, da si to lično brošurico omislijo.

Izdajatelj in odgovorni urednik VINKO KERMOLJ.
Tiska. TISKARNA MODERNA M. Susmel & Comp
ulica della Zonta 8.

Dolžnost vsakega sodruga je, biti naročen tudi na glavno glasilo jugoslov. soc. demokratične stranke

„Rdeči Prapor“

Knjigoveznica
PIPPAN & BORTUZZO

ul. Valdirivo št. 19. II. nad.

Izdeluje najfinejša in tržna dela po zelo nizki ceni.

Nova klobučarnica
GIORGIO DE LUISA

predkratkim otvorjena

v ul. **Barriera Vecchia št. 2**

Velika zbirka najnovejših klobukov in kap vsakih oblik iz najboljših tovarn.

Cene zelo nizke.

Slovani! — Podpirajte edino — Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

Pozor!!!

Podpisani priporočajo vsem sodrugom

— svojo —

Mlekarno

— iz —

Sv. Jurija pri Kranju.

Mleko sveže 2 krat na dan.

CENE:

1 liter 26 vin.

1 liter na dom 28 vin.

Fran Kuralt

Rojan-Škorklja št. 260

TRST.

Pozor! V novem skladišču vina in likerjev

A. FONDA

ul. Madonnina št. 11, se prodaja različna vina prve vrste in po najnižjih cenah.

Refosk . . po 56 vin. liter

Moskat . . po 72 vin. liter

Istrsko . . po 48 vin. liter

Razen tega ima na razpolago še veliko zbirko belih namiznih in desertnih vin, likerjev, i. t. d.

Pošilja franko na dom

Vzorci naokus brezplačno

2000 kron se da onemu, ki bi našel da je moje vino ponarejeno.

Skladišče vina in likerjev FONDA

TRST, ul. Madonnina št. 11.

— LIKARICA —

JULIJA POLLAK

— TRST —

ulica Sette Fontane šte. 5. I. nad.

Priporočajo se sodrugom.

— Delo fino in točno. —

Postrežba na dom.

Skladišče

ameriških mrežic in aparatov za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Zahtevajte po vseh kavarnah in gostilnah **Delavski List**

— KAROL GERBEC —

BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.

Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long. Zbirka parfumarij in mila.

Kmečka delavska gospodarska zadruga

— v Dobravljah na Goriškem —

Registrovana zadruga z omejeno zavezo. USTANOVLJENA LETA 1908.

Podpisano se tem potom zahvaljuje dosedanjim vinskim odjemalcem, posebno občenemu konsumnemu društvu v Ljubljani delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporočajo veliko množino svojega še neprodanega vipavskega naravnega vina iz lastnih kleti združenih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji, Šmarji, Bihenberga, Kamnja in bližnjih vasi, vsem svojim dosedanjim in novim odjemalcem po Kranjskem, Primorskem, Štajerskem, Koroškem in drugod.

Pošilja se od 56 litrov naprej po jako zmernih cenah.

ZADRUŽNO VODSTVO.

KAVARNA UNIONE = TRST =

Ulica Caserma

— in ulica —

Torre Bianca.

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij

— in časnikov v vseh jezikih. —

FRATELLI PAGANI

— TRST. Ulica Acquedotto št. 6. —

Velika zbirka igrač, okraskov, parfumarij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

— kravati, i. t. d. —

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

— Cene zmerne. —

— Shajališče zunanjih sodrugov. —